

**Društvo
hemofilikov
Slovenije**

USTVARJALNO ŽIVETI S HEMOFILIJO
ŽIVLJENJSKE ZGODBE

IZIDE V MAJU 2014

Bil sem partizan

Ludvik Mihelič

Tokrat me je pot zanesla v prelepo dolino Soče, v objem Julijskih Alp, kjer tik ob Bovcu, ob vznožju kaninskih vršacev leži majhna vasica Plužna. Skromne, vendar prijetne hišice so razmetane po strmih bregovih, kjer se pasejo ovce. Tu so doma zelo gostoljubni ljudje, odprti, toplo te sprejmejo na vsakem pragu in te rade volje povabijo: »Pa nas še kdaj obiščite!« Tu sem se oglasil pri našem prijatelju, hemofiliku, ki si je v Plužni z ženo v 52 letih skupnega bivanja ustvaril prijeten domek v zavetju gozdov na pobočjih v neposredni bližini, kjer so se pred dobrimi 60 leti bili težki boji za svobodo slovenskega naroda, ki se jih je kot mladenič 16 let udeležil tudi naš prijatelj Ludvik Mihelič.

Že od malega veste, da imate hemofilijo?

Ko sem bil majhen, sem pasel ovce. Na nogi se mi je naredil tumor in moral sem v bolnišnico. Takrat sem bil star osem let. Pri odstranitvi tumorja sem kar precej krvavel in ugotovili so, da imam hemofilijo. Spomnim se, kako je mama pripovedovala, kako je njen oče kar naprej veliko krvavel. Z ženo imava dve hčerki in sinova od obeh imata hemofilijo. Tudi od sestrične sin ima hemofilijo. Tu se ne da nič pomagati. To je pač naravni pojav, ki ga je treba sprejeti. Vendar mi kljub bolezni ni bilo nič prihranjeno. Bil sem v vojski, opravljal sem težka gozdarska dela, kot da mi ni bilo nič. Celo življenje sem opravljal težka dela.

V šolo ste hodili?

Še pod Italijo sem naredil pet razredov osnovne šole. Potem pa se na šolanje ni dalo več pomisliti. Bili so težki časi. Treba je bilo prijeti za vsako delo. Potem se je pa začela še vojska.

Ali ste imeli kaj težav zaradi hemofilije?

Težave zaradi hemofilije so se mi pojavljale kasneje, ko sem moral opravljati težka dela in sem imel notranje krvavitve. Sekal sem drevje, spravljaj hlode v dolino. Pa še krvavitve v sklepe sem tudi imel. Z zobmi sem imel tudi velike težave. Hodil sem na stomatološko kliniko v Ljubljani, pa takrat za nas, hemofilike, še ni bilo nobene pomoči. Ko se je ustanovila hematološka klinika, je bilo veliko lažje za nas. 1952., 1955., 1958. sem imel veliko notranjih krvavitev. Transfuzij niso dajali veliko, pomagali smo si v glavnem z ledom in dobro voljo. 1952. me je zagrabilo v trebuhu, sem hodil čisto sključen. Povedal sem v bolnišnici, da imam krvavitve. Pa mi niso verjeli in so me vseeno operirali. Skoraj sem izkrvavel. Potem sem imel težave z nogo, ker sem nerodno stopil. Pa so mi jo dali v mavco. Kasneje so prišli do tega, da se ne sme uporabljati mavca, ampak da je treba počivati in dati na boleče mesto led. V mavcu pa mi je noga zatrdela in tako imam zdaj že 50 let težave z njo.

Ko smo se po bitki, kjer sem bil zadet v kolk, vračali iz Trsta, me je kolk še vedno bolel. Šli smo na Hrvaško. Tam so bili zdravniki sami tujci, nič naših. Dali so me na kirurgijo, da je treba kolk operirati. Nisem pustil in sem šel nazaj na interno. Spet so me spravili nazaj. Rekel sem, da se ne pustim operirati. Pa so se vseeno hoteli prepričati in so punktirali. Videli so, da je samo kri. Sem kar ušel iz bolnišnice. Včasih si moral kar sam paziti nase.

Trikrat sem bil v življenjski nevarnosti zaradi krvavitev. Enkrat bi kmalu v trebuhu izkrvavel. Zdravnik je rekel, da imam še 15 minut življenja, če transfuzija ne bo pomagala. Takrat je imela hčerka 18 mesecev. 1953. je bilo to. No, transfuzija je bila v redu. Ostal sem živ.

[Kako pa je zdaj, ko niste več tako rosno mladi?](#)

Na stara leta so se mi krvavitve umirile. Težkih del ne morem več opravljati, včasih tu in tam imam težave s komolci. Z dlanmi kar težko dosežem obraz.

Zdaj je veliko bolj poskrbljeno za hemofilike. Če imam težave s krvavitvami, grem v Novo Gorico. Dostikrat ni na voljo koncentrata in moram zato v Ljubljano. Preparata nimam doma, ker nimam tako hude oblike hemofilije.

[Bi kaj svetovali našim mlajšim prijateljem?](#)

Dokler je človek mlad, se ne zaveda svoje bolezni. Ne vpraša se, kaj sme in česa ne. Naj se dobro poučijo o hemofiliji in pazijo nase. Naj bodo pametni, naj se pazijo, naj se varujejo mami!!!

[Kako to, da ste bili v vojski? Ali ni bilo to preveč nevarno?](#)

Dostikrat so me spraševali, kako to, da sem bil kot hemofilik v partizanih. Takrat to ni bilo nič pomembno. Nikomur nisi povedal, pa je bilo. Pri Trstu sem bil ranjen, potem pa še v kolk, ko se je šlo za cono A in B. Kroglo imam še vedno notri, je niso vzeli ven. Kri se je ulila, potem je ponehala, nato pa se je vnelo. Američani so me poslali v Gorico v odredno bolnišnico, kjer so me operirali. Bilo je zelo hudo.

[Bili ste zelo mladi, ko so začele ropotati puške.](#)

V vojsko so me nasilno pobrali Italijani, ko sem bil star 16 let. Poslali so me v delovni bataljon na Sardinijo, kjer smo delali v pristanišču. Tu sem bil osem mesecev. Dobili smo malarijo. Potem so nas poslali na ta konec Italije. Tu smo bili tri dni. Pa je prišlo do zloma Italije. Rekli so nam, naj gremo domov. Preoblekli smo se, bili pa smo brez obutve. Čez Benečijo smo tako bosih hodili do sem tri dni.

[Kako ste prišli pa do partizanov?](#)

Ko smo prišli iz Italije, smo bili tri dni doma, pa so prišli partizani. V partizanih sem bil dve leti. Bilo je težko življenje. Kot partizan sem bil po gozdovih od Gorenjske do Benečije. Tu naokrog so se potikali Italijani, Nemci, Američani. Ko sem bil ranjen, so me zdravili z ledom. Junija 1946. sem se šele vrnil domov. V gozdu smo bili dan in noč, spali smo, kjer je bilo: pod drevesom, v snegu, tako smo bili izmučeni. Pa nismo bili skoraj nikoli prehlajeni.

[Se vam je kaj posebnega zgodilo v partizanih?](#)

Enkrat sva prišla s kolegom v zasedo, pa sva nagnala 80 Nemcev. Nesla sva pošto v komando. Tekala sva naokrog in streljala, Nemci pa so se pognali v beg. V časopisih tu naokrog je pisalo o tem. Če jih ne bi midva ugnala, bi naju pa oni ustrelili.

V zadnji ofenzivi v Kozjih stenah smo bili 5 dni brez vsega, samo sneg smo imeli. Pa je šla ena vojska mimo. Smo jim šli nasproti, pa so začeli streljati. Bili so Nemci. V Mrzli Rupi je bil cel štab divizije, komandant je rekel, zdaj pa moramo nekaj narediti. Bili smo izmučeni, sestradani, udarili smo preko hriba in se rešili. Film *Na svoji zemlji* kaže prav to, ko smo jurišali preko tega hriba.

1945. so me na Predmeji v Trnovskem gozdu ujeli četniki. Stražar me je čuval, ostali so se pa začeli umikati. Pa sem si mislil, nekaj moram narediti, ali on ali pa jaz, pa sem ga zgrabil za puško in ga vrgel po tleh. Je bilo takrat grozno. Okrog 60000 vojakov je bilo tu naokrog, ustaši, četniki, domobranci. Nas je bilo pa okrog 10000. Nemci so takrat zadnjič udarili, da bi uničili partizane.

Ko se je tu umirilo, smo šli pa še v borbo za Trst.

Kar veliko hudega ste preživali v teh vojnih letih.

V partizanih je bilo kar precej trpljenja, lakote pa uši. Enkrat smo jih tehtali, jih je bilo 6 dag in pol. Jedli smo, kar smo dobili. Včasih smo tudi samo sneg lizali. Postelje ni bilo nikjer. Spali smo pod milim nebom.

Sem pa dobil štiri odlikovanja: medaljo za zasluge za narod, medaljo Orden za hrabrost, medaljo 18. bazoviške brigade NOB, 30. divizije 9. korpusa, medaljo za pohod 30. divizije v Benečijo, februarja 1944.

Kako je bilo pa po osvoboditvi?

Po vojni sem bil še tri leta v gozdni policiji, potem sem bil v splošni milici. Bili smo gozdni čuvaji. Devet let sem bil tam. Ko se je v Bovcu formiralo kovinsko podjetje, sem šel pa v službo. Ob službi sem delal pa še doma na kmetiji. Plače niso bile velike, žena je bila doma pri otrocih, zato je bilo treba čim več hrane pridelati doma. Delo je bilo težko. Vse se je nosilo v breg, vse se je na roko kosilo. Po teh bregovih tu naokrog je bilo treba delati vse ročno. Zdaj na takih koncih sploh ne kosijo več, je vse zaraslo z drevjem. Danes obdelujejo s stroji.

Hčerki sta bili doma do konca osemletke. Starejša je šla potem delat v gostilno, mlajša se je izučila za kuharico v šoli v Ljubljani. Kar naprej so bili stroški. Hčerki sta se zaposlili, zdaj pomagava pa vnukom.

Z ženo sva že 52 let skupaj. Bilo je tudi hudo, pa smo preživali.

Kaj prebirate društveno glasilo Koncentrat?

Koncentrat rad berem, vedno je kaj zanimivega. Preprosto je vse napisano. Stripki so mi tudi všeč. Vsako leto se udeležim srečanja, zadnjič pa nisem mogel iti.

Naš predsednik je v redu. Pokliče, ali kaj potrebujem. Še takrat, ko je bil potres, me je poklical. Tu nismo imeli posledic. Se pa kar naprej trese, pa ne objavijo vedno.

Kar hitro je minil klepet z enim naših najstarejših prijateljev in njegovo prijazno in gostoljubno ženo. Želimo jima, da bi si bila drug drugemu še dolgo v oporo in da bi še dolgo uživala v pogledu na mogočne in lepe kaninske vršace ter poslušala pretanjeno žuborenje bistro hčere planin – Soče.

Ludvik Mihelič, rojen 1926; težka stopnja hemofilije A

Pogovor objavljen v glasilu Koncentrat št. 9/2002

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE – LJUBLJANA